

УДК 342.5:001.4

ДОРОГИХ С.О., старший науковий співробітник НДПП НАПрН України

СУТНІСТЬ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ “ІНФОРМАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ” ТА “ІНФОРМАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ ВЛАДИ”

***Анотація.** До питання наукової термінології: сутність та визначення понять “інформаційна діяльність” та “інформаційна діяльність органів влади”.*

***Ключові слова:** термінологія, інформаційна діяльність, інформаційна діяльність органів влади.*

***Аннотация.** К вопросу научной терминологии: сущность и определение понятий “информационная деятельность” и “информационная деятельность органов власти”.*

***Ключевые слова:** терминология, информационная деятельность, информационная деятельность органов власти.*

***Summary.** To the question of scientific terminology: essence and definition of the concepts of “information activities” and “information activities of authorities”.*

***Keyword:** terminology, information activities, informational activities of authorities.*

Постановка проблеми. Інформаційна діяльність супроводжує людство з найдавніших часів. Вона тісно пов’язана зі всіма сферами людської діяльності, зокрема з діяльністю органів влади – як в аспекті задоволення інформаційних потреб органів влади для прийняття управлінських рішень та створення нормативно-правової бази, так і в аспекті задоволення інформаційних потреб громадян щодо діяльності органів влади. Ще у 1978 році у своїй монографії професор А.Б. Венгеров підкреслював, що в державному управлінні завжди здійснюються певні операції з інформацією (отримання інформації про значення (параметри) стану управлінського об’єкта, обробка отриманої інформації та ін.). Ці операції складають зміст, атрибут будь-якої управлінської діяльності [1, с. 17]. З розвитком інформаційного суспільства значення інформаційної діяльності та її обсяги будуть тільки збільшуватися.

Питання інформаційної діяльності та інформаційної діяльності органів влади порушували у своїх роботах такі вчені, як: О.А. Баранов, І.Л. Бачило, В.М. Брижко, Ю.П. Бурило, А.Б. Венгеров, Г.В. Виноградова, О.О. Городов, Л.П. Коваленко, В.А. Копилов, Б.А. Кормич, А.І. Марущак, О.В. Соснін, О.С. Устинович, О.І. Яременко.

Наразі серед українських науковців широко обговорюється потреба у необхідності переосмислення й кодифікації питань інформації та інформаційних відносин у законодавстві України [2]. Окремим напрямом таких відносин є інформаційна діяльність органів влади України, зокрема законодавчої гілки влади. Відносини, пов’язані з інформаційною діяльністю, повинні бути законодавчо врегульовані, а поняття, що становлять суть інформаційної діяльності, такі як: “інформаційна діяльність”, “інформаційна діяльність органів влади” та окремі види інформаційної діяльності повинні мати законодавчо закріпленні визначення.

В той же час, аналізуючи сучасний стан законодавства у сфері інформаційного права, ми вимушені погодитись з цілим рядом науковців, наприклад, О.А. Баранов та Л.П. Коваленко [3, с. 93; 4, с. 89], які відносять стан понятійного апарата, затвердженого у законах України, до проблем, які потрібно вирішувати.

Визначення поняття “інформаційна діяльність” та її видів, хоча і не були ідеальними і потребували подальшого удосконалення, присутні у першій редакції Закону України “Про інформацію” від 02.10.92 р. [5], проте ці визначення зникають із закону, починаючи з 09.05.11 р., що утворило прогалину в законодавстві України у сфері інформаційного права, яка не ліквідована і сьогодні. Відповідно, це викликає необхідність осмислення, визначення та закріплення цих понять у законодавстві України. Щодо легітимного визначення поняття “інформаційна діяльність органів влади”, то вона на сьогодні відсутня взагалі.

Для осмислення поняття інформаційної діяльності необхідно вивчити її складові тобто об’єкти, суб’єкти, мету, види та галузі, способи, засоби та умови діяльності, а також історію формування визначень, особливо визначень, закріплених у нормативно-правових актах.

Метою статті є визначення та формулювання понять “інформаційна діяльність” і “інформаційна діяльність органів влади”.

Виклад основних положень. Вперше визначення інформаційної діяльності та перелік основних її видів у законодавстві України з’явилося у Законі України “Про інформацію” від 02.10.92 р. [5]. В розумінні цього Закону інформаційна діяльність – це сукупність дій, спрямованих на задоволення інформаційних потреб громадян, юридичних осіб і держави. З метою задоволення цих потреб органи державної влади та органи місцевого і регіонального самоврядування створюють інформаційні служби, системи, мережі, бази і банки даних.

Таким чином, у визначенні, наданому у Законі, була сформульована мета інформаційної діяльності, а саме: *задоволення інформаційних потреб громадян, юридичних осіб і держави*. Також у Законі окрім визначення інформаційної діяльності наведені її суб’єкти, тобто інформаційні служби та форми здійснення інформаційної діяльності, а саме – створення систем, мереж, баз і банків даних.

Загальними суб’єктами інформаційної діяльності є народ, держава, фізичні та юридичні особи. До спеціальних суб’єктів інформаційної діяльності належать ЗМІ, інформаційні служби, системи, мережі, бази і банки даних, відповідні органи державної влади, бібліотечні, музейні, архівні установи й організації та інші суб’єкти – автори, споживачі, зберігачі та поширювачі інформації.

Об’єктом інформаційної діяльності є насамперед інформація в цілому як документовані або публічно оголошені відомості про події в галузі політики, економіки, культури, а також у соціальній, екологічній та інших сферах [6, с. 74].

До основних видів інформаційної діяльності згідно з першою редакцією Закону України “Про інформацію” [5] відносилися одержання, використання, поширення та зберігання інформації.

Переважає більшість українських науковців у своїх роботах в цілому покладалися на визначення інформаційної діяльності, надане у першій редакції Закону України “Про інформацію” [7, с. 237; 8, с. 170; 9, с. 104]. Зі зміною редакції Закону у 2011 році, з якого це визначення зникло, питання опрацювання поняття інформаційної діяльності та його визначення у законодавстві України постало знову.

Розглядаючи поняття і сутність інформаційної діяльності, автор пропонує зупинитися на трьох важливих аспектах, що характеризують інформаційну діяльність взагалі, а саме: мета інформаційної діяльності, її види та суб’єкти, що безпосередньо її виконують, а далі розглянути окремі особливості, притаманні саме інформаційній діяльності органів влади, зокрема, законодавчої гілки влади в Україні.

У визначеннях поняття “інформаційна діяльність”, які можемо знайти у словниках, монографіях вітчизняних вчених та нормативно-правових актах, ми бачимо декілька підходів до визначення інформаційної діяльності.

Перший підхід подає визначення інформаційної діяльності з погляду її кінцевої мети, а саме: інформаційна діяльність – це сукупність дій, спрямованих на задоволення інформаційних потреб громадян, юридичних осіб і держави. Таке визначення ми могли знайти в Законі України “Про інформацію” [5] до набуття чинності новою редакцією у 2011 році. Це визначення наводять у своїх роботах Б.А. Кормич [7, с. 237], А.І. Марущак [8, с. 170], Г.В. Виноградова [9, с. 11], В.М. Брижко [10, с. 164].

Другий підхід ґрунтується на визначенні інформаційної діяльності через її види. При цьому в сучасних поглядах на видову складову інформаційної діяльності переважає погляд на неоднорідність видів інформаційної діяльності, а саме – розділення на види, пов’язані зі здійсненням інформаційних процесів, та види, пов’язані з формуванням організаційного ресурсу та інфраструктури.

Тлумачний словник комп’ютерних інформаційних систем і сховищ даних подає таке визначення інформаційної діяльності: інформаційна діяльність – діяльність, що забезпечує збирання, обробку, збереження, пошук та розповсюдження інформації, а також формування організаційного ресурсу та організацію доступу до нього [11, с. 163].

Відомий російський теоретик інформаційного права В.А. Копилов [12, с. 55-56] та О.В. Соснін [13, с. 149] розглядають основні види інформаційної діяльності як реалізацію інформаційних процесів, а об’єктами цих видів – не інформацію, а інформаційні продукти і ресурси та відносять до видів інформаційної діяльності здійснення фізичними та юридичними особами інформаційних процесів, які охоплюють, по-перше, виробництво, розповсюдження, пошук, одержання, споживання інформації, формування інформаційних ресурсів, підготовку інформаційних продуктів і надання інформаційних послуг. По-друге, до інформаційної діяльності відносять також створення і застосування інформаційних технологій, засобів і механізмів інформаційної безпеки, які формують допоміжну частину інформаційної сфери, що існує для забезпечення функціонування основної частини.

Ю.П. Бурило [14, с. 15], погоджуючись з попередніми авторами, вказує на неоднорідність видів інформаційної діяльності та пропонує їх поділ на основні та допоміжні. На його думку, критерієм їх розмежування є об’єкт діяльності. Якщо об’єктом основних видів інформаційної діяльності є інформація (інформаційні ресурси), то об’єктом допоміжних видів – елементи інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури, такі як інформаційно-телекомунікаційні технології (засоби інформатизації та телекомунікацій), інші засоби зв’язку, засоби інформаційної безпеки.

Вказане розмежування видів інформаційної діяльності має, на наш погляд, не лише теоретичне, а й практичне значення, оскільки може бути використане для розвитку вітчизняного законодавства про інформацію. Так, зокрема, має бути доопрацьовано Закон України “Про інформацію” шляхом закріплення зазначеного допоміжного виду інформаційної діяльності та визначення відповідного їй різновиду інформаційних відносин, а саме – інформаційно-інфраструктурних відносин, об’єктом яких є засоби зв’язку та інформатизації, засоби інформаційної безпеки [14, с. 15].

У своїй роботі Б.А. Кормич [7, с. 237] називає результатом інформаційної діяльності *інформаційні продукти* як матеріальний результат цієї діяльності та *інформаційні послуги* як певну сукупність дій з доведення інформаційної продукції до споживача. На нашу думку, до результатів інформаційної діяльності слід додати також і впорядковані *інформаційні ресурси*, що складаються з множини інформаційних

продуктів, які як об’єкти інформаційних відносин створюються в процесі діяльності, зокрема, й органів державної влади, у вигляді первинних або вторинних документів [15, с. 178] та виступають як база здійснення інформаційних послуг. Слід підкреслити важливість створення інформаційних ресурсів саме у діяльності органів влади, особливо в законодавчій гілці влади, де бази даних нормативно-правових документів та законопроектів є одними з найважливіших інформаційних ресурсів, без яких неможливе виконання законодавчої діяльності та які потребують складного трудомісткого процесу по їх щоденній підтримці в актуальному стані.

Враховуючи важливість інформаційних ресурсів, що створюються органами державної влади в порядку здійснення основної діяльності цих органів, такі ресурси в обов’язковому порядку відносяться до національних інформаційних ресурсів [16, с. 46].

У структурному, предметному сприйнятті інформаційний ресурс являє собою масив чи окремих документ, інший інформаційний об’єкт в інформаційних системах (бібліотеках, архівах, фондах, банках даних тощо), що візуально сприймається й акумулює відомості (інформацію), сформовані за визначеними ознаками чи критерієм [17, с. 163; 18]. Як слушно вказує О.О. Городов, через інформаційні ресурси опосередковується провідна форма організаційного вираження документованої інформації, яка використовується під час її збирання, обробки, зберігання та споживання [19, с. 113], тобто під час інформаційної діяльності.

Таким чином, інформаційна діяльність являє собою діяльність, спрямовану на задоволення інформаційних потреб громадян, юридичних осіб та держави, реалізується через інформаційні процеси, які охоплюють виробництво, поширення, пошук, одержання, споживання, зберігання інформації та утворюють інформаційні продукти і впорядковані інформаційні ресурси, а також через формування інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури, засобів зв’язку та засобів інформаційної безпеки.

Щодо визначення інформаційної діяльності органів влади, зокрема законодавчої гілки влади, то на сьогодні таке визначення теж відсутнє в законах України, хоча в окремих проектах і була спроба його ввести. Наприклад, у проекті Закону України “Про інформаційну діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування” від 02.09.98 р. № 2047 [20] дається наступне визначення: інформаційна діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні – задоволення потреб громадян, юридичних осіб в одержанні інформації про роботу органів державної влади та органів місцевого самоврядування шляхом створення, використання, поширення і зберігання інформації про діяльність цих органів.

Певну підміну понять ми можемо побачити в чинному Законі України “Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації” [21], в якому надається наступне визначення: *висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні* – одержання, збирання, створення, поширення, використання і зберігання інформації про діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування, задоволення інформаційних потреб громадян, юридичних осіб про роботу цих органів. Якщо звернутися до Великого словника сучасної української мови [22], то можна побачити, що дієслово “висвітлення” має значення: робити відомим, пояснювати, розкривати що-небудь у деталях. Тобто, на думку автора, ці дії можна скоріше віднести до такого виду інформаційної діяльності, як “поширення”. В самому ж законі фактично дано визначення інформаційної діяльності органів влади та місцевого самоврядування і перераховуються притаманні інформаційній діяльності види: одержання, збирання, створення, поширення, використання і зберігання

інформації. Окрім цього, “задоволення інформаційних потреб громадян, юридичних осіб про роботу цих органів” становить сутність іншого терміна, що входить до поняття інформаційної діяльності органів влади, – це організація доступу до публічної інформації.

Згідно із Законом України “Про доступ до публічної інформації” від 13.01.11 р. № 2939-VI [23], в якому надається визначення публічної інформації, публічна інформація – це відображена та задокументована будь-якими засобами та на будь-яких носіях інформація, що була отримана або створена в процесі виконання суб’єктами владних повноважень своїх обов’язків, передбачених чинним законодавством, або яка знаходиться у володінні суб’єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, визначених цим Законом (ст. 1).

Таким чином, розглядаючи визначення, які були надані у законопроекті від 02.09.98 р. № 2047 [20] та у Законі України “Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації” [21], слід констатувати, що вони вже застарілі та не містять низки сучасних поглядів на інформаційну діяльність органів влади, як, наприклад, в них відсутні згадування про публічну інформацію, як одного з ключових понять у сфері забезпечення прозорості та відкритості суб’єктів владних повноважень і створення механізмів реалізації права кожного громадянина на доступ до публічної інформації.

У роботах вітчизняних та російських учених можна простежити як змінювались та ускладнювались завдання, що виникали під час виконання інформаційної діяльності органів законодавчої влади.

Так при першому наближенні, інформаційну діяльність органів державної влади умовно поділяли на два напрями: сукупність дій, пов’язаних із задоволенням інформаційних потреб громадян, юридичних осіб та інших суб’єктів, а також сукупність дій, пов’язаних із задоволенням власних інформаційних потреб [8, с. 178].

Яременко О.І. розглядає інформаційну діяльність у сфері державного управління як специфічну інтелектуальну діяльність службовців державних органів і органів місцевого самоврядування, що спрямована на інформаційне забезпечення, інформаційну взаємодію, охорону і захист інформації в системі державного управління, а також забезпечення права на доступ до публічної інформації [24, с. 62]. Тобто задоволення інформаційних потреб громадян, юридичних осіб та інших суб’єктів можна розділити на інформаційну взаємодію з іншими органами влади та місцевого самоврядування та забезпечення права на доступ до публічної інформації.

Відповідно, забезпечення права на доступ до публічної інформації регулюється Законом України “Про доступ до публічної інформації” [23]. Правове регулювання інформаційної діяльності органів влади відображене у статтях 5 “Забезпечення доступу до інформації” та 14 “Обов’язки розпорядників інформації”. Так, стаття 5 вимагає “систематичного та оперативного оприлюднення інформації” в різний спосіб, а в статті 14 розпорядники інформації зобов’язуються оприлюднювати інформацію про свою діяльність і прийняті рішення та систематично вести облік документів, що знаходяться в їхньому володінні. Тобто має місце регулювання таких видів діяльності, як одержання, використання, поширення, зберігання та захист інформації.

Не можна не погодитись з цілою низкою авторів [25, с. 8], які вважають інформаційну діяльність органів влади “професійною”. Тобто специфічною діяльністю спеціальних інформаційних служб та окремих державних службовців, яка потребує необхідного правового регламентування як окрема функція органу влади. Відмітимо також, що Закон України “Про доступ до публічної інформації” [23] вимагає мати

спеціальні структурні підрозділи або призначати відповідальних осіб для забезпечення доступу запитувачів до інформації.

Враховуючи сучасні тенденції до збільшення прозорості та відкритості діяльності органів влади на такі інформаційні структурні підрозділи буде покладатися все більше завдань, що буде збільшувати важливість їх діяльності та потребувати додаткового правового регулювання.

Розвиваючи ідею важливості інформаційної діяльності органів влади автор погоджується з думкою О.С. Устинович, що вже сьогодні є всі підстави виділити “інформаційну діяльність” в якості самостійного напрямку роботи органу влади. Розглядаючи інформаційну діяльність федеральних органів виконавчої влади Російської Федерації, автор визначає цю діяльність як: “Особливий, специфічний вид професійної діяльності, спрямований на вирішення завдань інформаційного забезпечення власної функціональної діяльності, організаційно-правового забезпечення доступу до інформації про свою діяльність, публічного (масового) інформування громадян та “постачання” їх значущою для них соціально-політичної, економічної та духовно-патріотичної інформації, інформаційної взаємодії між самими органами влади, а також взаємодії з громадянами, організаціями та інститутами громадянського суспільства, надання їм інформаційних та електронних послуг” [25, с. 8].

В той же час, коли зростає важливість доступу громадян до публічної інформації та збільшується важливість інформаційної діяльності органів влади, з останньої версії Закону України “Про інформацію” [5] зник один з основних видів інформації, такий як інформація про діяльність державних органів влади та органів місцевого самоврядування. На сьогодні інформація про діяльність органів влади входить до поняття “публічна інформація”, проте цей вид інформації теж не включено до її основних видів. На думку автора, ця прогалина повинна бути усунена шляхом внесення відповідного доповнення до ст. 10 Закону України “Про інформацію”.

Також звертаємо увагу на важливу роль співпраці між державними органами та громадянським суспільством як необхідної передумови наявності зворотного зв’язку без якого неможливе ефективне державне управління. Удосконалення умов для забезпечення відкритості та прозорості діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, публічності всіх етапів підготовки і прийняття ними рішень, оприлюднення проектів рішень, доступу до інформації про діяльність та рішення зазначених органів є одним із завдань державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні, затвердженої Указом Президента “Про Стратегію державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні та першочергові заходи щодо її реалізації” від 24.03.12 р. № 212/2012 [26]. Все це підвищує значення інформаційної діяльності органів влади.

Підсумовуючи вищевикладені особливості інформаційної діяльності органів влади, зазначимо, що вона являє собою специфічну професійну діяльність службовців державних органів влади, спрямовану на забезпечення власної функціональної діяльності, інформаційну взаємодію з іншими органами влади, об’єднаннями громадян, юридичними та фізичними особами та організацію доступу до публічної інформації.

Інформаційній діяльності законодавчої гілки влади притаманні всі особливості інформаційної діяльності органів влади взагалі, а також певні особливості, як центру створення і збереження законів країни. Відповідно, вона регулюється цілою низкою нормативно-правових актів. В першу чергу слід відмітити важливість права громадян на ознайомлення з законами та іншими нормативно-правовими актами. Це право закріплено у Конституції України [27]. Згідно статті 57 – “закони та інші нормативно-

правові акти, що визначають права і обов’язки громадян, мають бути доведені до відома населення у порядку, встановленому законом”. Порядок опублікування законів, постанов та інших актів Верховної Ради України регулюється ст. 139 Закону України “Про Регламент Верховної Ради України” [28], також у статті 3 Регламенту встановлюється гласність засідань Верховної Ради України. Окрім названих документів, інформаційну діяльність законодавчої гілки влади регламентує Закон України “Про доступ до публічної інформації” [23].

Виходячи з міжнародних стандартів, на яких базується Закон України “Про доступ до публічної інформації”, доступ до інформації про діяльність органів влади розглядають у активному й пасивному аспектах. На відміну від позиції, коли активний і пасивний доступ розглядається як дії особи щодо отримання публічної інформації, міжнародні стандарти розглядають аспекти доступу саме в контексті забезпечення органом влади реалізації права на доступ до публічної інформації.

Пасивний аспект доступу (з боку органу влади) передбачає відповідь органу на запит від особи/групи осіб, забезпечення їхньої участі в засіданні колегіальних органів, надання можливості ознайомитися з публічною інформацією в органі влади.

Активний аспект доступу (з боку органу влади) – обов’язок органу влади оприлюднювати інформацію про свою діяльність, ухвалені документи та проекти, що готуються, реєстр публічної інформації тощо в один або кілька способів – публікувати в ЗМІ, розміщувати на офіційних веб-сайтах, вивішувати на інформаційних стендах тощо [29, с. 13].

Практична реалізація цих аспектів під час інформаційної діяльності законодавчої гілки влади відображається у Програмі інформатизації законотворчого процесу у Верховній Раді України на 2012 – 2017 роки [30], яка має на меті побудову системи електронного парламенту.

Так, одним з напрямів щодо забезпечення участі громадян у засіданні колегіальних органів, є побудова системи обов’язкової трансляції, збереження та пошуку відеозаписів пленарних засідань та засідань комітетів Верховної Ради України в мережі Інтернет. Вирішення забезпечення з боку парламенту активного аспекту доступу вирішується через побудову потужного веб-порталу, який би містив вичерпну інформацію щодо діяльності парламенту, містив бази даних нормативно-правових актів та законопроектів. Також пропонується реалізація функції взаємодії з громадянами та громадськими об’єднаннями через організацію форумів, дискусійних он-лайн груп, Інтернет-опитування та голосування тощо.

Зрозуміло, що впровадження нових інформаційно-комунікаційних технологій щодо інформаційної діяльності законодавчої гілки влади потребує відповідного правового регулювання.

Висновки.

Понятійний апарат у сфері інформаційного права потребує осмислення та удосконалення. Ряд важливих термінів як, наприклад, “інформаційна діяльність” та “інформаційна діяльність органів влади” потребують свого легітимного визначення. Так, поняття “інформаційна діяльність” та поняття окремих видів інформаційної діяльності мали своє визначення у Законі України “Про інформацію” [5] проте у останніх редакціях цього ж закону вони зникли, що викликає цілу низку питань щодо змісту, яке вкладає у ці питання законотворець.

Також у Законі України “Про інформацію” [5] з переліку видів інформації за змістом необґрунтовано зник такий вид інформації як “інформація про діяльність

державних органів влади та органів місцевого самоврядування”, в той же час замість нього не було додано такий вид інформації як “публічна інформація”.

Автором пропонуються такі визначення: *інформаційна діяльність – це діяльність, спрямована на задоволення інформаційних потреб громадян, юридичних осіб та держави, реалізується через інформаційні процеси, які охоплюють виробництво, поширення, пошук, одержання, споживання, зберігання інформації та утворюють інформаційні продукти і впорядковані інформаційні ресурси, а також через формування інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури, засобів зв'язку та засобів інформаційної безпеки.*

Інформаційна діяльність органів влади – це специфічна професійна діяльність службовців державних органів влади, спрямована на забезпечення власної функціональної діяльності, інформаційну взаємодію з іншими органами влади, об'єднаннями громадян, юридичними та фізичними особами та організацію доступу до публічної інформації.

Перспектива щодо подальших досліджень. Необхідне опрацювання переліку основних видів інформаційної діяльності та їх визначень.

У подальшому потребує узгодження положення законів “Про доступ до публічної інформації” [23], “Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації” [22] та положень нормативно-правових документів, які будуть регламентувати функціонування системи електронного парламенту.

Використана література

1. Венгеров А.Б. Право и информация в условиях автоматизации управления (теоретические вопросы) / А.Б. Венгеров. – М. : Юридическая литература, 1978. – С. 5.
2. Пилипчук В.Г., Брижко В.М. Проблеми становлення і розвитку інформаційного законодавства в контексті євроінтеграції України // Інформація і право. – 2011. – № 1. – С. 11-19.
3. Баранов О.А. Інформаційне право України : стан, проблеми, перспективи / О.А. Баранов. – К. : Видавничий дім “СофтПрес”, 2005. – 316 с.
4. Коваленко Л.П. Теоретичні проблеми розвитку інформаційного права України : монографія / Л.П. Коваленко. – Х. : Право, 2012. – 248 с.
5. Про інформацію : Закон України від 02.10.92 р. № 2657-ХІІ. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
6. Правове забезпечення інформаційної діяльності в Україні ; за заг. ред. Ю.С. Шемшученка, І.С. Чижа. – К. : ТОВ “Видавництво “Юридична думка”, 2006. – 184 с.
7. Кормич Б.А. Інформаційне право : підручник / Б.А. Кормич. – Х. : Бурун і К, 2011. – 334 с.
8. Марущак А.І. Інформаційне право України : підручник / А.І. Марущак. – К. : Дакор, 2011. – 456 с.
9. Виноградова Г.В. Інформаційне право України : навч. посіб. / Г.В. Виноградова. – К. : МАУП, 2006. – 144 с.
10. Брижко В.М. Основи систематизації інформаційного законодавства : теоретичні та правові засади : монографія / В.М. Брижко. – К. : ТОВ “ПанТот”, 2012 р. – 304 с.
11. Компьютерные информационные системы и хранилища данных. Толковый словарь / [А.Г. Додонов, С.Р. Коженевский, Д.В. Ланде, В.Г. Путятин]. – К. : Феникс; ИПРИ НАН Украины, 2013. – 554 с.
12. Копылов В.А. Информационное право : вопросы теории и практики / В.А. Копылов. – М. : Юристь, 2003. – 472 с. – (Московская гос. юридическая академия).

13. Соснін О.В. Проблеми державного управління системою національних інформаційних ресурсів з наукового потенціалу України / О.В. Соснін . – К., 2003. – 572 с. – (Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України).

14. Бурило Ю.П. Організаційно-правові питання державного управління в інформаційній сфері : дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : 12.00.07 / Юрій Петрович Бурило; Державний вищий навчальний заклад “Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана”. – К., 2008. – 222 с.

15. Червякова О. Сутнісні ознаки та види інформаційних ресурсів як об’єктів державного управління // Вісник Академії правових наук України. – 2012. – № 3. – С. 176-184.

16. Основи інформаційного права України : навч. посіб. / [В.С. Цимбалюк, В.Д. Гавловський, В.М. Брижко та ін.] ; за ред. М.Я. Швеця, Р.А. Калюжного, П.В. Мельника. – [2-ге вид., переробл. і допов.]. – К. : Знання, 2009. – 414 с.

17. Бачило І.Л. Информационное право : учебник / И.Л. Бачило. – М. : Юрайт; ИД Юрайт, 2011. – С. 163.

18. Килясханов И.Ш. Информационное право в терминах и понятиях : учеб. пособие / И.Ш. Килясханов, Ю.М. Саранчук. – М. : ЮНИТИ-ДАНА : Закон и право, 2011. – С. 51.

19. Городов О.А. Основы информационного права России : учеб. пособие / О.А. Городов. – СПб. : Юрид. центр Пресс, 2003. – С. 113.

20. Про інформаційну діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування : проект Закону України від 02.09.98 р. № 2047. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

21. Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації : Закон України від 23.09.97 р. № 539/97-ВР. – Режим доступу : [//www.zakon.rada.gov.ua](http://www.zakon.rada.gov.ua)

22. Великий словник сучасної української мови ; уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К.-Ірпінь : ВТФ “Перун”, 2005. – 1728 с.

23. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01.11 р. № 2939-VI. – Режим доступу : [//www.zakon.rada.gov.ua](http://www.zakon.rada.gov.ua).

24. Яременко О.І. Правові проблеми регулювання інформаційної діяльності у сфері державного управління // Інформація і право. – 2011. – № 3. – С. 56-63.

25. Устинович Е.С. Информационная деятельность как функция федеральных органов исполнительной власти Российской Федерации // Российская юстиция. – 2010. – № 4. – С. 7-10.

26. Про Стратегію державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні та першочергові заходи щодо її реалізації : Указ Президента України від 24.03.12 р. № 212/2012. – Режим доступу : [//www.zakon.rada.gov.ua](http://www.zakon.rada.gov.ua)

27. Конституція України : Закон України від 28.06.96 р. № 254/96 ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

28. Про Регламент Верховної Ради України : Закон України від 10.02.11 р. № 1861-VI. – Режим доступу : [//www.zakon.rada.gov.ua](http://www.zakon.rada.gov.ua)

29. Методичні рекомендації щодо практичного впровадження Закону України “Про доступ до публічної інформації” / [М.В. Лациба, О.С. Хмара, В.В. Андрусів та ін.]. – [2-е вид., допов.]. – К. : Агентство “Україна”, 2012. – 164 с. – (Укр. незалеж. центр політ. дослідж.).

30. Про затвердження Програми інформатизації законотворчого процесу у Верховній Раді України на 2012-2017 роки : Постанова Верховної Ради України від 05.07.12 р. № 5096-VI. – Режим доступу : [//www.zakon.rada.gov.ua](http://www.zakon.rada.gov.ua)

~~~~~ * * * ~~~~~